

ปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท¹

Factors in the Success of Community Enterprises in Chainat Province

รังสรรค์ สักดิ์ชัยนานนท์²

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 1) เพื่อศึกษาลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท 2) เพื่อแสวงหาปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท ซึ่งทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท กับปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท มีเพียง 3 ด้านเท่านั้นที่ส่งผลต่อปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท คือ ความสามารถในการจัดการ การมีเครือข่ายที่ดี วิสัยทัศน์ในความเป็นผู้นำขององค์กร ซึ่งใน 3 ด้านที่มีผลต่อปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท สามารถอธิบายปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท ได้ร้อยละ 89.00

ABSTRACT

A Study of Community Enterprise Success Factors in Chainat Province. The study's goals were to 1) investigate the success features of community enterprises in Chainat Province, and 2) investigate the success factors of community enterprises in Chainat Province. A total of 200 participants were included in the study. A questionnaire was utilized as the study's tool. The mean and standard deviation were used to analyze the data. The findings revealed that the success features of community enterprises and the success factors of community enterprises in Chainat Province had only three factors : management competence, Having an Effective Network, and the vision of the organization's leadership. where three factors influence the success factors of community enterprises in Chainat Province. 89.00 percent were able to explain the success aspects of community enterprises in Chainat Province.

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการทวีปริญญาโท หลักสูตรทวีปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดชัยนาทมีการพัฒนายุทธศาสตร์ในการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน โดยจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ในขั้นก้าวหน้า คือสามารถพึ่งพาตนเองได้มองหาลูกค้านวัตกรรม ทันต่อข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆ โดดเด่น ด้านเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ มีความสามารถในการลงทุนโดยชุมชน เป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ โดยการดำเนินกิจกรรมโดยอาศัยแรงงานภายในกลุ่มและชุมชนเป็นหลัก และมีความเชื่อมโยงกับวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติกิจกรรมหรือภูมิปัญญา ท้องถิ่น ในจังหวัดชัยนาท ซึ่งในจังหวัดชัยนาทมีวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนแล้ว 387 วิสาหกิจชุมชน มีสมาชิก 5,862 ราย จำแนกวิสาหกิจชุมชนตามกลุ่มการผลิตสินค้าและบริการ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท มีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท และแสวงหาปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดการพัฒนาในระบบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนต่อไป

คำถามในการศึกษา

- 1) ลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาทเป็นอย่างไร
- 2) ปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาทมีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท
- 2) เพื่อแสวงหาปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท

สมมติฐานการศึกษา

ลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท ส่งผลต่อปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท

ทฤษฎีและแนวคิด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้ศึกษาสรุปเกี่ยวกับแนวคิดวิสาหกิจชุมชน เป็นการดำเนินกิจกรรมที่มีการร่วมกลุ่มกัน ภายในชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและใช้ทรัพยากรในชุมชนมีปรัชญาที่เน้นการพึ่งพาตนเองและความพอเพียง มีกระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนทุกระดับ มีเครื่องมือและวิธีการที่เน้นเครือข่ายและเชื่อมโยง

กระบวนการผลิต ซึ่งผลที่เกิดขึ้นชุมชนเข้มแข็งและเป็นการกระจายรายได้ในชุมชน มีความสอดคล้องกับแนวคิดของวิจิต นันทสุวรรณ (2544) กล่าวว่า การประกอบการ ซึ่งรวมถึงกระบวนการผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอนโดยมีภูมิปัญญาขององค์การชุมชนหรือเครือข่ายขององค์การชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเรียนรู้ชุมชนซึ่งมิได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อการสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียวแต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วยและ Lewis et al (2006) ยังกล่าวว่า องค์การที่ประกอบธุรกิจสินค้าและบริการ มีวัตถุประสงค์ทางสังคมเป็นหลัก โดยนำส่วนเกินที่ได้จากการทำธุรกิจไปลงทุนในชุมชนมากกว่าจะแสวงหาผลกำไร

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน

Scottish Enterprise (2005) ได้นำเสนอปัจจัยสำคัญ 14 ประการในการขับเคลื่อนวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) ให้ประสบความสำเร็จ ดังนี้

1. ความสามารถในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลง (Able to manage change)
2. การมีเครือข่ายที่ดีเป็นหุ้นส่วนกันขับเคลื่อนกิจการ (Active networkers)
3. การสร้างความตระหนักและความสนใจของลูกค้า (Customer aware and focused)
4. ความมุ่งมั่นที่จะยกระดับการดำเนินงาน (Committed to continuous improvement)
5. การมีวัฒนธรรมองค์การเชิงผู้ประกอบการ (Entrepreneurial in culture)
6. การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม (Environmentally and socially responsible)
7. การมีวิสัยทัศน์การดำเนินงานที่กว้างไกล (Global in their outlook)
8. การประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการดำเนินงาน (Committed to innovation)
9. มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Active in their uptake and use of ICT)
10. การนำองค์ความรู้ทางการตลาดมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (Command detailed market knowledge)
11. การส่งเสริมการเรียนรู้ภายในองค์การ (Active in promoting learning)
12. ความสามารถในการมีฐานสินทรัพย์ที่แข็งแกร่ง (Able to establish a strong asset base)
13. การมีกลยุทธ์หรือแผนงานในระยะยาว (Strategic thinkers/long-term planners)
14. การมีวิสัยทัศน์ในความเป็นผู้นำขององค์การ (Visionary in their leadership)

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors)

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2545) ปัจจัยแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินธุรกิจชุมชน พบว่ามีปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จและความล้มเหลวอยู่ 9 ประการ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุน กลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ใช้เงินทุนของตนเอง ไม่ต้องกู้หนี้ยืมสิน ไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ยสำหรับเงินลงทุน มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินงานมากกว่าการพึ่งเงินกู้

2. ปัจจัยด้านการตลาด กลุ่มธุรกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จจะเป็นกลุ่มที่มีลูกค้าที่แน่นอนและเพียงพอ ลูกค้าที่เป็นผู้ค้าส่งที่รับสินค้าคราวละมาก ๆ ออกไปจำหน่าย

3. ปัจจัยด้านการผลิต ความได้เปรียบในเชิงเปรียบเทียบที่พิจารณาจากวัตถุดิบ ทักษะ และความชำนาญของผู้ทำการผลิต นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญพอ ๆ กับโอกาสทางการตลาด

4. ปัจจัยด้านบริหารและจัดการ ด้านระบบเงิน ระบบงาน และระบบบุคลากร ระดมทุนและสะสมทุน การบริหาร กระแสเงินไหลเข้าและกระแสเงินไหลออก ควบคุมดูแลไม่ให้เกิดการขาดสภาพคล่องใช้จ่ายเงินไปในทางที่ก่อประโยชน์ให้แก่กลุ่มมากที่สุด

5. ปัจจัยด้านผู้นำ ชาวชนบทโดยทั่วไปมักจะขาดความคิดริเริ่ม พอใจจะเป็นผู้ตามเป็นผู้เอาอย่างหรือเลียนแบบใครที่ทำอะไรแตกต่างไปจากคนอื่น ๆ ใหม่ๆ มักจะไม่ได้รับการยอมรับ แต่ครั้งประสบความสำเร็จก็จะมีผู้เอาอย่างและกลายเป็นผู้นำ ผู้นำโดยธรรมชาติของชุมชนจึงมักจะเป็นผู้มีบารมีหรือมีฐานะทางสังคม หรือผู้ที่ทำประโยชน์ให้ชุมชน

6. ปัจจัยด้านแรงงาน การมีแรงงานในท้องถิ่นอย่างพอเพียงและแรงงานเหล่านี้มีทักษะทางการผลิต เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ธุรกิจชุมชนประสบความสำเร็จ

7. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก การเกิดขึ้น การคงอยู่ และการเติบโตของธุรกิจชุมชน จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของชุมชนต้องร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบ

8. ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร ระเบียบข้อบังคับเป็นกฎเกณฑ์กติกาเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตามในอันที่จะทำให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายเป็นไปอย่างราบรื่น

9. โดยทั่วไปจะมีอยู่ 4 กลุ่ม รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาล NGOs นักวิชาการหรือสถาบันวิชาการ และธุรกิจ ธุรกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จล้วนแต่มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับภายนอก

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่

- ความสามารถในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลง
- การมีเครือข่ายที่ดีเป็นหุ้นส่วนกันขับเคลื่อนกิจการ
- การสร้างความตระหนักและความสนใจของลูกค้า
- การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม
- การมีวิสัยทัศน์การดำเนินงานที่กว้างไกล
- การประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการดำเนินงาน
- มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน
- การนำองค์ความรู้ทางการตลาดมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
- การส่งเสริมการเรียนรู้ภายในองค์กร
- ความสามารถในการมีฐานสินทรัพย์ที่แข็งแกร่ง
- การมีวิสัยทัศน์ในความเป็นผู้นำขององค์กร
- เป้าหมายทางสังคม
- ภาวดีเครือข่ายและการเชื่อมโยงกับธุรกิจกระแสหลักวิสาหกิจเพื่อสังคม
- นวัตกรรมทางสังคม
- ทูตทางสังคมของกิจการ
- การวิเคราะห์ตลาด
- การใช้ข้อมูลจากประสบการณ์เสริมด้วยวิชาการ
- มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการพัฒนาคนเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ของวิสาหกิจชุมชน

- ปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุน
- ปัจจัยด้านการตลาด
- ปัจจัยด้านการผลิต
- ปัจจัยด้านบริหารและจัดการ
- ปัจจัยด้านผู้นำ
- ปัจจัยด้านแรงงาน
- ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก
- ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร
- ปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

วิธีการดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ สมาชิกของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 410 กลุ่ม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท จำนวน 410 กลุ่ม จากการกำหนดขนาดตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 198.50 กลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นมาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 4 ตอน (ภาคผนวก ก)

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท ได้แก่ความสามารถในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลง การมีเครือข่ายที่ดีเป็น ผู้ร่วมกันขับเคลื่อนกิจการการสร้างความตระหนักและความสนใจของลูกค้า การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมการมีวิสัยทัศน์การดำเนินงานที่กว้างไกล การประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการดำเนินงาน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การนำองค์ความรู้ทางการตลาดมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการเรียนรู้ภายในองค์กร ความสามารถในการมีฐานสินทรัพย์ที่แข็งแกร่ง การมีวิสัยทัศน์ในความเป็นผู้นำขององค์กร เป้าหมายทางสังคมภาคีเครือข่ายและการเชื่อมโยงกับธุรกิจกระแสหลักวิสาหกิจเพื่อสังคม นวัตกรรมทางสังคม ทูตทางสังคมของกิจการ การวิเคราะห์ตลาด การใช้ข้อมูลจากประสบการณ์เสริมด้วยวิชาการ มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการพัฒนาคนเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุน 2) ปัจจัยด้านการตลาด 3) ปัจจัยด้านการผลิต 4) ปัจจัยด้านบริหารและจัดการ 5) ปัจจัยด้านผู้นำ 6) ปัจจัยด้านแรงงาน 7) ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก 8) ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร และ 9) ปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

ซึ่งตอนที่ 2 และ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับมากที่สุด	ให้คะแนน	5	ระดับมาก	ให้คะแนน	4
ระดับปานกลาง	ให้คะแนน	3	ระดับน้อย	ให้คะแนน	2
ระดับน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1			

ตอนที่ 4 เป็นคำถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท จากสมาชิก

วิธีการทางสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นจากแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งเป็นการหาช่วงความกว้างของอันตรภาคชั้นเพื่อกำหนดความสำคัญและแปลความหมายค่าเฉลี่ย การประเมินค่าเพื่อการแปลผลทางการวิจัย กำหนดเกณฑ์การแปลผลในแต่ละช่วงคะแนน ใช้สูตรการหาค่าเฉลี่ยแบบอันตรภาคชั้น

(Class Interval) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550) ระดับการให้คะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับชั้น จากนั้นนำมาหาระดับเฉลี่ยโดยกำหนดความหมายดังนี้

4.21 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด	3.41 - 4.20 หมายถึง มาก
2.61 - 3.40 หมายถึง ปานกลาง	1.81 - 2.60 หมายถึง น้อย
1.00 - 1.81 หมายถึง น้อยที่สุด	

วิธีการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท กับปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท

วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท กับปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Regression analysis

สรุปผลการศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.00 อายุ 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 36.00 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 53.50 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มากที่สุด ร้อยละ 35.00 มีรายได้เฉลี่ย 10,001 – 20,000 บาท มากที่สุด ร้อยละ 39.00

ผลการวิเคราะห์ลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท แบ่งออกเป็นด้านดังนี้

1. ด้านความสามารถในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อทำการแยกเป็นรายข้อ เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ มีการกำหนดเป้าหมายของวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน
2. ด้านการมีเครือข่ายที่ดีเป็นผู้ร่วมกันขับเคลื่อนกิจการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับภายนอกชัดเจน
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์การดำเนินงานที่กว้างไกล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ผู้นำเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล
4. ด้านการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีวัตถุประสงค์เพียงพอ ทันต่อความต้องการ
5. ด้านการนำองค์ความรู้ทางการตลาดมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ราคาของผลิตภัณฑ์เป็นมาตรฐานเดียวกัน
6. ด้านความสามารถในการมีฐานสินทรัพย์ที่แข็งแกร่ง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่มาจากการระดมทุนภายในวิสาหกิจชุมชน
7. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สมาชิกมีส่วนร่วมในการหาตลาดให้วิสาหกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
8. ด้านการสร้างความตระหนักและความสนใจของลูกค้า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนสามารถดึงดูดความสนใจของลูกค้าได้
9. การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม
10. การส่งเสริม

การเรียนรู้ภายในองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนมีการสร้างแหล่งเรียนรู้และเผยแพร่ เช่น เว็บไซต์ 11. การมีวิสัยทัศน์ในความเป็นผู้นำขององค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้นำจะต้องมองหาโอกาสเพื่อนำพาวิสาหกิจให้เจริญเติบโต 12. เป้าหมายทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชน 13. ภาษีเครื่องขายและการเชื่อมโยงกับธุรกิจกระแสหลัก วิสาหกิจเพื่อสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการประสานงานร่วมกับภาครัฐ ในการส่งเสริมและสนับสนุนองค์ความรู้ที่จำเป็น รวมทั้งการแก้ปัญหาทางสังคม 14. นวัตกรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนมุ่งสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกให้กับสังคม 15. ทูทางสังคมของกิจการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนมีทูทางสังคม ที่จะนำพากลุ่มให้ประสบความสำเร็จได้ 16. การวิเคราะห์ตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนมีการมองหาตลาดใหม่ๆ เพื่อหาช่องทางในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ 17. การใช้ข้อมูลจากประสบการณ์เสริมด้วยวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนมีการนำประสบการณ์ที่ดีมาแนะนำเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติแก่สมาชิก 18. มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการพัฒนาคนเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนมุ่งสร้างกระบวนการพัฒนาให้กับสมาชิกในวิสาหกิจชุมชน

ผลการศึกษาปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาทที่ทำการตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่า ปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้ ปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุน ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร และปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ระดับมาก ดังนี้ ปัจจัยด้านบริหารและจัดการ ปัจจัยด้านการตลาด ปฏิสัมพันธ์กับภายนอก และปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก

ผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท กับปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท กับปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Regression analysis

ตารางที่ 1 ค่าอิทธิพลของลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท กับปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท

	b	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	.057	.173		.331	.741
ความสามารถในการจัดการ	.051	.025	.057	1.998	.047
การมีเครือข่ายที่ดี	.534	.033	.567	16.129	.000
วิสัยทัศน์ในความเป็นผู้นำขององค์กร	.435	.028	.535	15.263	.000
การประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการดำเนินงาน	-.036	.030	-.040	-1.195	.234
การนำองค์ความรู้ทางการตลาดมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ	-.054	.036	-.055	-1.477	.141
ความสามารถในการมีฐานสินทรัพย์ที่แข็งแกร่ง	-.012	.029	-.013	-.399	.690
การสร้างความตระหนักและความสนใจของลูกค้า	.022	.026	.031	.848	.398
การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม	.002	.022	.003	.103	.918
การส่งเสริมการเรียนรู้ภายในองค์กร	.003	.020	.005	.169	.866
การมีวิสัยทัศน์การดำเนินงานที่กว้างไกล	-.006	.021	-.009	-.295	.768
นวัตกรรมทางสังคม	-.017	.024	-.025	-.686	.494
การมีเป้าหมายทางสังคม	.030	.018	.047	1.622	.106
ภาคีเครือข่ายและการเชื่อมโยงกับธุรกิจกระแสหลักวิสาหกิจเพื่อสังคม	-.015	.013	-.030	-1.154	.250
ทุนทางสังคมของกิจการ	.017	.015	.031	1.150	.252
การวิเคราะห์ตลาด	.030	.016	.053	1.841	.067
การใช้ข้อมูลจากประสบการณ์เสริมด้วยวิชาการ	.003	.017	.005	.159	.874
มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการพัฒนาคนเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน	-.005	.017	-.009	-.301	.764
Adjusted R ² = 0.890 F= 96.119 Sig. F = 0.000					

จากตารางที่ 1 พบว่า ลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท กับปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท มีเพียง 3 ด้านเท่านั้นที่ส่งผลต่อปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท คือ ความสามารถในการจัดการ การมีเครือข่ายที่ดี วิสัยทัศน์ในความเป็นผู้นำขององค์กร ซึ่งใน 3 ด้านที่มีผลต่อปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท สามารถอธิบายปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท ได้ร้อยละ 89.00

ผลการศึกษาระหว่างปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท

1. ปัจจัยด้านบริหารและจัดการ เน้นเป้าหมายตามแผนที่ได้วางไว้ มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน โปร่งใส ยืดหยุ่น ปรับตัวได้ มีระบบการปฏิบัติงานที่ชัดเจน 2. ปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุน เงินทุนที่วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท จัดหาได้นั้นมักอยู่ในรูปแบบของการออมทรัพย์ หรือ การถือหุ้นเรือนหุ้น การสะสมทุน การดำเนินงาน ถ้ามีการจัดสรรผลกำไรอย่างเป็นสัดส่วนและมีระบบที่ชัดเจน โดยอาจไม่ต้องพึ่งพาเงินทุนภายนอก 3. ปัจจัยด้านผู้นำ ควรจะมีวิสัยทัศน์และความสามารถในการมองการณ์ไกล มีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี มีความกระตือรือร้นรับผิดชอบต่อหน้าที่ 4. มีความสามารถในการบริหารจัดการ การกระตุ้นให้สมาชิกเกิดการยอมรับเป้าหมาย และมีความสามารถในการติดต่อประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ เอาใจใส่สมาชิกอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ เท่าเทียมกัน 5. ปัจจัยด้านการผลิต วิสาหกิจต้องการวางแผนการผลิตสินค้าและการกำหนดขั้นตอนการผลิตสร้างผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่หลากหลาย 6. ปัจจัยด้านการตลาด มุ่งเน้นการทำตลาดเฉพาะท้องถิ่นก่อน ปลูกฝังความคิดให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจกระบวนการพัฒนาทางบริหารธุรกิจ และทำการหาตลาดภายนอกท้องถิ่น 7. ด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก มี 2 ลักษณะ คือ การปฏิสัมพันธ์ที่เป็นบวก (Positive Interaction) และปฏิสัมพันธ์ที่เป็นลบ (Negative interaction) 8. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก เข้าใจเป้าหมายร่วมกัน ให้ความร่วมมือกับส่วนรวมและมีคุณธรรม 9. ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร ทุกคนที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจะต้องรักษากฎและข้อบังคับขององค์กร ที่ทุกคนร่วมกันประพฤติปฏิบัติ

อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 1) เพื่อศึกษาลักษณะความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท 2) เพื่อแสวงหาปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท ที่ทำการตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่า ปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้ ปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุน ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร และปฏิสัมพันธ์กับภายนอก กับปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท มีเพียง 3 ด้านเท่านั้นที่ส่งผลต่อปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท คือ ความสามารถในการจัดการ การมีเครือข่ายที่ดี วิสัยทัศน์ในความเป็นผู้นำขององค์กร ซึ่งใน 3 ด้านที่มีผลต่อปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท สามารถอธิบายปัจจัยในความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชัยนาท ได้ร้อยละ 89.00 สอดคล้องกับการ ศึกษาของรัชดา ภักดิ์ยิ่ง (2563) ได้ทำการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงาน 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการสินค้า/บริการและการผลิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านการบริหารจัดการ

ด้านผู้นำ ด้านการจัดการ ด้านการตลาด ด้านระบบการเงินและการจัดสรรรายได้ ด้านการบริหารสมาชิกและการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร และการสร้างเครือข่ายตามลำดับ (2) เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทั้งสิ้น 8 ปัจจัยและ (3) เสนอแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น แก่นควรดำเนินการใน 8 ด้านดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านคุณภาพและมาตรฐาน 3) ด้านภาวะผู้นำ 4) ด้านการบริหารการตลาด 5) ด้านเครือข่าย 6) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก 7) ด้านบัญชี/การเงิน และ 8) ด้านการจัดการความรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน ควรจะต้องมีภาวะผู้นำในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนที่ครอบคลุมกับการบริหารธุรกิจ
2. ส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มต้องมีความสามัคคี มีส่วนร่วมและมีความผูกพัน
3. วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน โปร่งใส
4. วิสาหกิจชุมชนต้องจัดหาเงินทุนในหลายรูปแบบที่เหมาะสมกับชุมชน โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเงินทุนภายนอก
5. หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริม สนับสนุน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ทักษะทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งด้านเงินทุน
6. ผู้ดำเนินงานในวิสาหกิจชุมชน ควรต้องมีทักษะ ความสามารถในการผลิต รวมถึงการนำนวัตกรรม การผลิตเข้ามาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์
7. การสร้างเครือข่ายที่สามารถช่วยเหลือและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา
8. มีการพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ ความสามารถในการฝึกวางแผน การตัดสินใจและการบริหารจัดการที่เป็นระบบ
9. มุ่งเน้นการทำตลาดเฉพาะท้องถิ่นก่อน และทำการขยายไปยังตลาดภายนอกท้องถิ่น
10. มีการจัดบันทึกการขายรับ-จ่าย ที่ถูกต้อง โปร่งใส และสามารถทำการตรวจสอบความถูกต้องได้
11. ส่งเสริมให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนพูดคุยกันในเรื่องปัญหาและการดำเนินงาน เพื่อการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น
12. ผลิตสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภค
13. จัดเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์และเครื่องมือให้มีความพอเพียงในการผลิต และมีการพัฒนาระบบการผลิตอย่างต่อเนื่อง
14. มุ่งส่งเสริมให้ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อการลดต้นทุน และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์
15. ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาด้านต่างๆที่อาจเกิดขึ้นได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรกำหนดนโยบายส่งเสริม ความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจชุมชน สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้นำ และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
2. ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิธีการผลิต วิธีการส่งเสริมการตลาด ซึ่งกันและกัน เพื่อความก้าวหน้าของวิสาหกิจชุมชนในการสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชน
3. ควรสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลและเสนอแนวทางการปรับปรุง โครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จกรณีของกลุ่มมีการพัฒนาเครือข่ายระหว่างกลุ่มอาชีพ หรือการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบาลในการวัดความสามารถที่จะสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันเพิ่มขึ้นและนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบทางธุรกิจต่อไป
2. ศึกษาเปรียบเทียบความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในแต่ละกลุ่มอาชีพ และเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค

บรรณานุกรม

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และ พิทยา ว่องกุล. (2554). วิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานราก. พิมพ์ครั้งที่ 5.

กรุงเทพฯ : เอ็ดมันเพลส โปรดักส์.

ประยงค์ ธรรมรงค์. (2551). วิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548). พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

พ.ศ. 2548. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร.

สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548). วิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพฯ: วิทยุการกัคดี.

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2556). วิสาหกิจชุมชนกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.

เข้าถึงได้จาก [http://www.sme.go.th/Lists/ EditorInput/DispF.spx](http://www.sme.go.th/Lists/EditorInput/DispF.spx)

Lewis et al (2006) Scottish Enterprise. (2005). What is Social Enterprise? Retrieved November 11, 2021, from <http://www.socialenterprisescotland.org.uk/our-story/what-is-social-enterprise>.

Social Enterprise UK. (2013). Social Enterprise FAQs. Retrieved December 12, 2022, from

<http://socialenterprise.org.uk/about/about-social-enterprise/FAQs#what data>.